

prima instanță – T. Boubatrîn

dosarul nr. 2ra-2308/13

instanța de apel – Iu. Grosu, A. Corcenco, D. Corolevski

DECIZIE

18 septembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul

Judecătorii

Iulia Sîrcu

Valentina Clevadi

Vera Macinskaia

Nicolae Clima

Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Bodnariuc Victor,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Ninei Dicaia împotriva lui
Victor Bodnariuc cu privire la încasarea sulte din averea comună,
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 28 martie 2013, prin care a fost
respins apelul declarat de către Victor Bodnariuc și menținută hotărârea Judecătoriei
Glodeni din 09 ianuarie 2013, prin care acțiunea a fost admisă,

constată:

La 09 noiembrie 2010, Dicaia Nina a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Bodnariuc Victor cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii a indicat că pîrîtul a primit de la decedatul său soț Dichii
Ivan un iaz cu pește, obligîndu-se să-i întoarcă costul lucrărilor în sumă de 46753 lei.

Afirmă că iazul a fost transmis pîrîtului cu pește, marfa pentru vîndur.

Menționează că la 04 iulie 2007, soțul său, Dichii Ivan, a decedat, dînsa
devenind succesor ai averii decedatului, respectiv, pîrîtul urmînd să-i restituie în
beneficiul său suma pentru lucrările efectuate.

Susține că după decesul soțului, cu pîrîtul cîteva luni a activat fiul său Dumitru,
iar din toamna anului 2007 de acest iaz se folosește numai pîrîtul.

Indică că pînă în prezent pîrîtul i-a achitat suma de 13000 lei, ce se confirmă
prin recipisa din 13 mai 2010, 3000 lei, ce se confirmă prin recipisa din 04 noiembrie
2010, iar în total i-a achitat suma de 16000 lei, restanța constituind suma de 29553
lei.

Solicită încasarea din contul lui Bodnariuc Victor în beneficiul său datoria în
sumă de 29553 lei și cheltuieli de judecată în sumă de 887 lei, taxa de stat 1500 lei,
cît și cheltuielile de asistență juridică, iar în total suma de 33414 lei.

La data de 18 februarie 2011, Dicaia Nina a depus cerere suplimentară cu privire la modificarea temeiului și obiectului acțiunii, în care a indicat că în anul 2005 soțul său Dichii Ivan împreună cu pîrîtul Bodnariuc Victor prin înțelegere cu Primăria satului Hîjdieni au construit iazul „Camencuța”, care este situat pe teritoriul primăriei satului Hîjdieni, raionul Glodeni.

Afirmă că atît soțul său cît și Bodnariuc Victor au suportat cheltuieli la efectuarea lucrărilor de reparare a digului acestui iaz, au procurat puieți de pești cît și hrană pentru pește. Aceste cheltuieli au fost suportate de către ambii pe parcursul anilor 2005-2007. Astfel Dichii Ivan și Bodnariuc Victor au creat o proprietate comună pe cote-părți.

Susține că la 04 iulie 2007, soțul său a decedat, iar după decesul soțului de comun acord cu Bodnariuc Victor administrarea acestei proprietăți comune pe cote părți a fost preluată de fiul său Dichii Dumitru, însă după cîteva luni de administrare comună între Bodnariuc Victor și Dichii Dumitru au apărut neînțelegeri.

Menționează că este unica moștenitoare legală a averii succesoriale rămasă după decesul soțului, fapt ce se confirmă prin certificatele de moștenitor legal (se anexează), drept urmare i-am propus pîrîtului Bodnariuc Victor de a partaja această avere comună pe cote-părți, fapt cu care ultimul a căzut de acord.

Afirmă că conform calculelor efectuate au convenit cu pîrîtul că cota-parte a fostului soț în proprietatea lor comună constituie bunuri în sumă de 46753 lei.

Mai indică că în vara anului 2009 din cota-parte de avere comună dînsa a realizat două bucăți de tăvi în valoare de 1200 lei cu însușirea acestor bani. În așa mod insistă că cota-parte a fostului soț în proprietate comună constituia suma de 45553 lei, iar Bodnariuc Victor a fost de acord să-i restituie în rate suma de 45553 lei.

Concomitent menționează că la 13 mai 2010, Bodnariuc Victor i-a achitat suma de 13000 lei, fapt ce se confirmă prin recipisa întocmită de el personal și la data de 04 noiembrie 2011, acesta i-a mai achitat suma de 3000 lei din suma de 32553 lei, însă suma restantă de 29553, pîrîtul refuză să i-o achite în mod binevoi cu toate că a fost de acord de la bun început, fapt ce se confirmă prin recipisele de începere a achitării cotei-părți din averea comună.

Solicită încasarea din contul pîrîtului Bodnariuc Victor în beneficiul său cota-parte din averea comună în sumă de 29553 lei, cît și cheltuielile de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Glodeni din 14 martie 2012, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2011, a fost respins apelul declarat de Dicaia Nina și menținută hotărîrea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 martie 2012, a fost admis recursul declarat de către Dicaia Nina, casată decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și restituită pricina la rejudecare în prima instanță.

Prin hotărîrea Judecătoriei Glodeni din 09 ianuarie 2013, a fost admisă acțiunea Ninei Dicaia și încasat din contul lui Bodnariuc Victor în beneficiul Ninei Dicaia diferența neachitată a $\frac{1}{2}$ cota-parte din averea comună cu Dichii Ivan în sumă de 29553 lei și cheltuielile pentru judecarea cauzei în sumă de 3495 lei.

Prin decizia curții de Apel Bălți din 28 martie 2013, a fost respins apelul declarat de Victor Bodnariuc și menținută hotărîrea primei instanțe.

La 25 mai 2010, Victor Bodnariuc a declarat recurs împotriva hotărîrii primei

instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingerea acțiunii.

În motivare acțiunii a invocat dezacordul cu hotărârile judecătorești, considerându-le ilegale și neîntemeiate.

Susține că instanța de apel superficial și unilateral a examinat atât cererea de apel de bază, cât și cererea de apel suplimentară, fără a elucida pe deplin esența cauzei cât și esența înscrisurilor și argumentelor invocate de el în apel în care detailat s-a expus asupra dezacordului cu cele indicate în Hotărârea judecătoreiei Glodeni din 09 ianuarie 2013, care este neîntemeiată, ilegală și fără sprijin probatoriu.

Consideră că la examinarea cauzei, instanța de apel a ignorat prevederile art.373 alin.(1), (2) și (59) CPC, deoarece n-a verificat obiecțiile înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în prima instanță. La fel nu s-au verificat circumstanțele și raporturile juridice stabilite care au importanță pentru soluționarea pricinii cu aprecierea probelor din dosar și cele prezentate de el, conform art.372 CPC, suplimentar în instanța de Apel și ca anexă la cererea de apel suplimentară a 2 discuri cu înregistrări audio a ședințelor judiciare.

Susține că în cadrul dezbaterilor judiciare atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, a solicitat prezentarea de către Dicaia Nina a actelor, ori date concrete cu calcul care confirmă suportarea de către Dichii Ivan a cheltuielilor la îmbunătățirea iazului și creșterea peștelui în perioada anilor 2006-2007 în sumă de 46753 lei, însă cerințele sale au fost în tot ignorate de instanțele judecătorești și așa date de la intimată nu s-au cerut.

În ce privește suma de 46753 lei, la fel indică că a solicitat prezentarea probelor ce confirmă suma solicitată, încă nici în acest sen nu au fost prezentate probe concludente din care ar rezulta suma solicitată spre încasare. Mai mult că însuși reprezentantul intimatei în cadrul dezbaterilor judiciare a confirmat că bisnesul constituit de Dichii Ivan și Bodnariuc Victor nu a fost evaluat de careva organe competente, nefiind cunoscute nici cheltuielile sale depuse pentru construcția bazinului acvatic.

Insistă că a prezentat instanțelor calculul din care rezultă că dînsul personal din sursele proprii de unul singur a cheltuit pentru lucrări și arendă bazinului acvatic suma de 45790 lei în perioada anilor 2006-2007, însă aceste probe n-au fost luate în seamă fiind ignorate de ambele instanțe judiciare.

Cu referire la recipisele semnate de el în vederea restituirii sumei datorate Ninei Dicaia, invocă că dînsul a achitat ultimei din suma de 32553 lei în două rate ce constituie 16000 lei, ce constituie 50% din suma cheltuită de el și soțul decedat a intimatei, urmînd să-i achite ultimei restanța de 276 lei și nicidecum suma de 29553 lei cum se solicită în acțiunea înaintată de Dicaia Nina.

Consideră neîntemeiate constatările instanțelor judecătorești precum că dînsul a recunoscut suma și va restitui cheltuielile suportate, făcînd trimiterea în acest sens la explicațiile sale declarate în cadrul dezbaterilor judiciare, or, din declarațiile menționate rezultă cu certitudine că el recunoaște doar restanța în sumă de 276 lei, indicînd expres că restituie intimatei suma de 13000 lei din suma de 32553 lei cheltuită în comun cu Dichii Ivan la efectuarea lucrărilor de construire a bazinului acvatic.

Afirmă ă instanțele judecătorești eronat au apreciat argumentele intimatei Dicaia Nina care pe tot parcursul examinării cauzei în susținerea poziției sale nu a prezentat nici un sprijin probatoriu, pecînd declarațiile sale, cît și depozițiile martorilor audiați din partea sa au rămas ignorate, fără a fi invocate motivele respingerii acestora, care în tot corespund circumstanțelor de fapt și de drept și nu sînt combătute prin nici o probă de Dicaia Nina, astfel nefiind respectate prevederile art. 118 CPC.

La fel, invocă că la examinarea cauzei în instanța de apel au fost încălcate atît drepturile sale, cît și drepturile martorilor la un interpret, or, translatorul cu care au fost asigurați a participat în ședință de judecată formal, fără a efectua careva traduceri, neîndeplinind astfel, obligațiunile prevăzute de art. 199 CPC.

Susține că nici ulterior, nu i-a fost tradus nici procesul-verbal și nici declarațiile scrise în limba moldovenească, fapt prin care i-au lezat drepturile sale la un proces echitabil și egal în fața Legii și a justiției prevăzut de Constituția RM și Codul de Procedură Civilă al RM.

Concomitent invocă că, instanța de apel a depășit împuternicirile sale făcînd trimitere în decizia sa din 28 martie 2013 la prevederile art.514 Cod Civil, care reglementează obligațiunile ce se nasc din contract, deoarece pretențiile în acest sens nu au fost invocate, iar dînsul careva contract încheiat cu defunctul Dichii Ivan nu au avut.

Afară de aceasta, invocă că instanța de apel în decizia sa greșit a făcut trimitere la prevederile art. 1339 alin.(1) și art. 1341 alin.(1) Cod Civil,ce se referă la contract de societate civilă, care n-a fost obiect ori subiect de discuție și examinare în procesul de examinare a cauzei în instanța de fond și așa circumstanțe n-au fost constatate ori probate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei instanței de apel din 28 martie 2013 a fost expediată în adresa recurentului la data de 04 aprilie 2013 și recepționată la 08 aprilie 2013, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție (f. d. 247).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 15 mai 2013 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Fiind investită cu acțiunea în cauză, avînd ca obiect al litigiului încasarea din contul lui Bodnariuc Victor în beneficiul Ninei Dicaia a datoriei restante, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, încasînd de la Bodnariuc Victor în beneficiul Ninei Dicaia cu titlu de diferență neachitată a ½ cota-parte din averea

comună cu Dichii Ivan în sumă de 29553 lei și cu titlu de cheltuieli pentru judecare cauzei în mărime de 3495 lei, soluție care a fost menținută și de instanța de apel.

În susținerea temeiniciei concluziei date, instanțele de judecată cu referire la prevederile art. 1339 alin.(1) și art. 1341 alin.(1) Cod civil, au constatat că la caz este prezența unui contract de societate civilă, conform căruia Ivan Dichii și Victor Bodnariuc s-au obligat reciproc să urmărească în comun scopuri economice fără a constitui o persoană juridică, împărțind între ele foloasele și pierderile. Contractul fiind încheiat oral avînd un obiect licit, constituit în interesul comun al ambilor părți.

Totodată, referindu-se la art. art. 346 alin.(1) și s57 alin.(3) Cod civil, instanțele judecătorești au reținut că nici Dicaia Nina și nici Bodnariuc Victor nu au prezentat acte ce ar confirma faptul, că au dobîndit iazul cu pește conform actelor juridice, constatînd că cotele-părți a lui Dichii Ivan și Bodnariuc Victor se prezumă a fi e gale a cîte $\frac{1}{2}$ pentru fiecare.

Instanța de recurs constată, însă, că fiind, la soluționarea pricinii, stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanțelor de judecată și soluția dată în sensul admiterii acțiunii sunt incorecte, rezultate din aplicarea greșită și interpretarea eronată a normelor de drept material aplicabile la caz.

Astfel, în speță s-a constatat cu certitudine că între Bodnariuc Victor și Dichii Ivan a avut loc înțelegerea verbală în vederea construirii bazinului acvatic pe teritoriul satului Hîjdieni r-l Glodeni conform cărei ambii au contribuit la efectuarea construcției acestuia.

Deși Bodnariuc Victor nu neagă contribuția a lui Dichii Ivan la construirea bazinului acvatic „Camencuța” din satul Hîjdieni, raionul Glodeni, totodată susține că pentru construirea bazinului acvatic a fost investiți bani în sumă de 32 553 lei, dintre care suma de 16000 lei, ce constituie 50 % din suma menționată, a fost restituită moștenitorului legal a lui Dichii Ivan – Dicaia Nina.

Mai mult, materialele dosarului confirmă cu certitudine că la data de 13 mai 2010, Bodnariuc Victor a transmis Ninei Dicaia suma de 13000 lei, în acest sens fiind întocmită și semnată o recipisă de ambele părți, iar la data de 04 noiembrie 2010, la fel prin recipisa scrisă, Bodnariuc Victor a transmis Ninei Dicaia bani în sumă de 3000 lei din suma de 32553 lei (f.d. 4-5).

Instanța de recurs consideră ca neîntemeiată afirmația intimatei, precum că este moștenitor legal a averii rămase în urma decesului a lui Dichii Ivan, precum și asupra $\frac{1}{2}$ cotei părți din iazul construi de ultimul și de Bodnariuc Victor, care este proprietate comună a acestora, deoarece la materialele cauzei lipsesc acte care ar confirma faptul că iazul cu pește a fost dobîndit conform actelor juridice de către Dichii Ivan și Bodnariuc Victor și nici din certificatele de moștenitor legal întocmite pe numele Dicaia Nina nu rezultă că Dichii Ivan i-a lăsat va moștenire $\frac{1}{2}$ din iazul „Camencuța” din satul Hîjdieni, raionul Glodeni.

La caz prezintă relevanță prevederile art. 210 alin. (1) și alin. (4) din Codul civil, care direct indică că trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferente de valoarea obiectului. Dacă, din cauza unei deficiențe fizice, boli sau din alte cauze, persoana nu poate semna cu propria mîină actul juridic,

atunci în baza împuternicirii date de ea, actul juridic poate fi semnat de o altă persoană. Semnătura terțului trebuie să fie certificată de notar sau de o altă persoană împuternicită prin lege, arătându-se cauza în a cărei virtute cel care a încheiat actul juridic nu a putut semna cu propria mână.

Potrivit art. 211 alin. (1) Cod civil, nerespectarea formei scrise a actului juridic face să decadă părțile din dreptul de a cere, în caz de litigiu, proba cu martori pentru dovedirea actului juridic.

De altfel, din actele cauzei, și anume din scrisoarea Primăriei satului Hîjdieni r-nul Glodeni, rezultă că ultima nu dispune de documente ce ar confirma dreptul de proprietate asupra bazinului acvatic cu denumirea populară „Camencuța”. Din conținutul aceluiași răspuns rezultă că contract de arendă a bazinului acvatic menționat încheiat între Primăria Hîjdieni și Bodnariuc Victor nu există, însă conform deciziilor Consiliului local Hîldieni, ultimul a achitat anual plata de arendă, și anume: pentru anul 2006 – 912,60 lei, pentru anul 2007 – 1368,90 lei, pentru anul 2008 – 1368,90 lei, pentru anul 2009 – 1368,90 lei și pentru anul 2010 – 2042,90 lei.

Or, în sensul dispozițiilor art. 320 alin. (1) și art. 321 alin. (2) Cod civil, dreptul de proprietate asupra unui bun nou realizat de persoană pentru sine se dobîndește de către acesta dacă legea sau contractul nu prevede altfel. În cazul bunurilor imobile, dreptul de proprietate se dobîndește la data înscrierii în registrul bunurilor imobile, cu excepțiile prevăzute de lege.

Raportând la caz prevederile normei enunțate, instanța de recurs consideră că la caz nu există temei legal care ar permite Ninei Dicaia de a solicita partajarea bazinului acvatic „Camencuța” din satul Hîjdieni, raionul Glodeni, care de fapt este proprietatea administrației publice locale, și anume a satului Hîjdieni, raionul Glodeni și nu poate fi partajată.

În acest contest este lipsită de suport și susținerile intimatei precum că recurentul î-i este dator cu suma de bani în mărime de 29553, de altfel, Nina Dicaia în susținerea pretențiilor în acest sens nu a prezentat nici o probă care ar confirma că soțul său decedat, Dichii Ivan, a contribuit cu surse financiare la lucrările efectuate pentru construirea bazinului acvatic.

Sub aspectul celor relatate, instanța de recurs reține drept greșită soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la temeinicia acțiunii, or reieșind din obligația probațiunii, prevăzută de art. 118 CPC, Dicaia Nina nu au adus, în susținerea cerințelor sale, probe incontestabile care ar atesta legalitatea pretențiilor formulate față de Bodnariuc Victor, precum nu a făcut nici dovada faptului că soțul său decedat, Dichii Ivan a suportat cheltuieli la efectuarea lucrărilor de reparare a digului bazinului acvatic, „Camencuța” din satul Hîjdieni, raionul Glodeni.

Cele relatate în ansamblu atestă temeinicia recursului declarat de către Bodnariuc Victor și indică la ilegalitatea hotărârilor de judecată a instanțelor ierarhic inferioare, fapt ce impune respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Față de cele ce preced și fiind cert că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, nefiind necesară verificarea suplimentară a căror-va dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite o nouă hotărâre de respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se admite recursul declarat de către Bodnariuc Victor.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 28 martie 2013 și hotărârea Judecătoriei Glodeni din 09 ianuarie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Ninei Dicaia împotriva lui Victor Bodnariuc cu privire la încasarea sultei din averea comună și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se respinge acțiunea Ninei Dicaia împotriva lui Victor Bodnariuc cu privire la încasarea sultei din averea comună.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Vera Macinskaia

Nicolae Clima

Tamara Chișca-Doneva